

HISTOÉRA
er
Perhindèd
α
Santez Anna

BORG

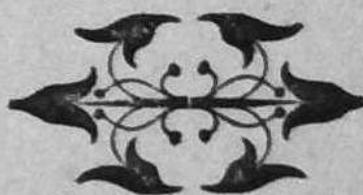
HISTOÉR

ER

PERHINDED

A

SANTÉZ-ANNA

GUÉNED

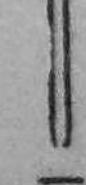
MOLLEREH LAFOLYE

Flasen er Liseu

VANNES

IMPRIMERIE LAFOLYE

Place des Lices

1907

HISTOER ER PERHINDED

SANTÉZ-ANNA

I.

KÉRANNA.

NIKOLAZIG HAG ER BURHUDEU KETAN

§ 1. — KÉRANNA

Tri hant vlé-sou, Kéranna ne oé meit ur penhérig distér a ziar er mézeu, é parréz Pluneret, ur lèu hantér benak doh en Alré. Pradeu ha parkeuiér tro ha tro de zeu pé tri ti ag er ré peuran : chetu petra e oé guélet hemb kin él léh-sé kent mann doé santéz Anna hum ziskoeit inou.

En hanù a Géranna, reit dehou, e zegasé chonj d'en dud a ziadro ag er Santéz e oé bet inouret agent én tachad-sé. Ia, kredein e hrér, hag en dra-zé e zou guir, é oé bet azé guéharal ur chapél én inour de santéz Anna ag en amzér ketan ma oé bet strèuet ér vro er lézen a grechénah. Diskaret e oé bet er chapél-sé ardro er blé

Mat devou mollet.

*E Guénéed, é gouil sant Mikél-Arhél,
en 29 a huenholon 1906*

*J. LE GUÉNÉDAL,
vik. jen.*

700 ha ne chomé anehi nameit restajeu kuhet édan en doar.

Open hanù er gér hag er honzeu laret a rum de rum a houdé en amzér goh, un dra souéhus e barré doh en dud a ankoéhat é oé bet ur chapél inou hag é pé léh en hum gavé. É Kéranna é oé ur park hanuet er *Bosenneu*, hag ér park-sé ur hornad ha ne oé ket bet gellet biskoah arat. Liés a huéh é oé bet klasket lakat en éhen de dremén get en arér dré en tachad-sé : perpet, a p'arriuent getou, é tennent ardran èl lorhet hag arestet dré un nerh mistérius.

Chetu perak é vezé laret perpet d'en hani e oé kaset de arat de bark er *Bosenneu* : « Dihoollet mat doh léh er chapél ». Er hornad-sé ne oé enta tu d'er labourat meit get er bal.

Dré er burhud men santéz Anna e ziskoé splann é chomé ataù mestréz ar en tam doar-sé hag é venné bout hoah inouret é Kéranna èl ma oé bet guéharal. Raksé er ré goh e vezé ataù é laret, doh er péh ou doé kleuet get ou zud én ou rauk, é vehé bet un dé benak sauet a neué chapél santéz Anna.

§ 2. — NIKOLAZIG, ER LABOURÉR DOAR.

Aveit donet de ben ag er péh e oé ou chonj gobér, Doué ha santéz Anna e blijas geté hum

chervij ag ur hèh labourér doar a Géranna. Elsen é bet perpet a houdé mann dé bet predéget en Aviél : tud peur ha distér e zou bet liésan choéjet get en Eutru Doué eit dizolein dehé pé gobér drézé treu burhudus.

Ér blé 1858, er Huerhiéz Vari, a pe vennas en devout ur chapél ha bout inouret é Lourd, hum chervijas ag ur gèh buguléz, Bernadet Soubirous. Eit er memb tra, deu gant vlé kent, hé mam santéz Anna e daulas hé deulegad ar ur hèh labourér doar a Géranna, Ivon Nikolazig.

En dén men e oé meitour, hag e viué get é voéz én un tiig distér. Mar boé peur a fet madeu er bed men, pinuik bras e oé a fet grèseu en Eutru Doué.

Ag en oed a groëdur Nikolazig e oé bet gredus d'er chervijein perhuéh mat èl ur guir grechén ; hag épàd ol é iouankiz, biskoah ne oé bet guélet é tistroein ag en hent mat.

Arriù e oé d'en oed a dri blé ha deu-uigent.

Nikolazig e dosté d'en Daul Santél pep sul ha d'er gouilieu miret. Devot bras d'er Huerhiéz, ean e laré é chapelet én ur vonet d'é labour, d'er marhad, hag én ur zonet d'er gér. De noz memb, a pe zihouské, ean er heméré aveit pellat a zoh é spered er fal chonjeu.

Open, mat ha largantéus e oé é kevér er beu-

rizon, perpet prest de rein dehé en alézon a pe vezé goulennet getou. A pe saùé bél étré éamizion, dohtou en ou doé rekour, rak ind er sellé èl un dén avizet mat, hag èl un dén a gousians.

Ean hum blije drest pep tra é kenig de Zoué en ol obéreu ag é zeùéh aveit diboéniein en ineañneu ag er purgatoér.

E dud en doé disket dehou eùé a vihannik inourei en Intron santéz Anna. É *Vestréz vat*, chetu en hanù e ré d'er Santéz. Liés é konzé anehi d'é serviterion hag é laré dehé hé fedein get ur fé biù hag ur gred berùidant. Hag, èl m'en doé kleuet laret get er ré goh é oé bet guéharal ur chapél é park er Bosenneu, liés é vezé guélet é patérat inou.

Chetu en dén en doé choéjet santéz Anna eit skuill arnehou hé grèseu kaeran, en dén e zelié kent pél goudé gobér seùel dehi é Kéran-na un iliz eit bout ul léh a berhindied darem-predet get kement a dud !

§ 3. — ER BURHUEU KETAN DIGOÉHET
GET NIKOLAZIG.

A houdé un herrad amzér, devosion Nikolazig é kevér é Batroméz e greské muioh mui bamdé ; en dra-zé e oé ur spermant ag er burhudeu e zelié digoéh kent pél.

Un noz, é Miz est 1623, é oé é tiskuéh én é di a pe huélas én un taul é ganbr lan a splandér : er splandér-sé e zé ag ur pilet dalhet dré un dorn mistérius. Kement-sé e zigoéhas getou istroh eit ur huéh.

Santéz Anna hum ziskoas hi-memb dehou liés épäd pemzek Miz, é peb léh hag é peb mod, mes perpet é kreiz ur sklérdér bras, é kiz ur voéz gusket é guen, get ur pilet én hé dorn hag ur gogusen édan hé zreid.

Er huéh ketan ma hé guélas elsé, é oé bet étal ur fetén, kanpennet un nebed kent én ur prad, ardran park er Bosenneu.

Un ériad benak arlerh kuh hiaul, é oé oeit é vréreg ha ean, hemb gout d'en eil, de glask ou éhen d'er prad-sé. Ind e ven lakat ou loñned de dostat d'er fetén, mes er ré men e den kentoh ardran èl a pe vehé bet ur skontaill dirakté. En neu labourér e dosta. Na péh ur souéh aveité ! Ind e huél tostig tra d'en deur, troeit trema er vammen (1), un Intron gaer, gusket get ur sé guen ha ligernus èl en erh ha groñnet d'ur

(1) Troeit e oé trema er fetén èl aveit dihuen a dostat dehi, aveit diskoein é oé dehi e oé er fetén-sé. (TAD KERMATOUT).

Dré-zen hi e seblanté laret d'en neu zén é oé hé volanté ma vehé bet deit en dud hemb kin de ivet ag en deur anehi eit iehed hou hory hag hou incan. (BULÉON).

splandér ker bras, ma huélér tro ha tro èl é kreiz en dé. Skontet, ind e déh én ur ridek par ma hellant. Neoah, méhus ag er skont ou doé keméret, ind hum gonfort en eil égilé, hag e za éndro de glask ou éhen, mes ne huélant mui nitra drest-ordinér : ne oé mui Intron erbet.

Liés mat, a pe zistroé Nikolazig ag er park, ar en devéhat, eit donet d'er gér, ur pilet alumet e ié én é rauk hag en anbrugé betag é di : en aùél ne zé ket biskoah de ben a lahein en tan ag er pilet-sé, ha biskoah ne gostié er flam anehou de du erbet.

Er Santéz hi-memb hum ziskoas hoah dehou, guéh étal er fetén distro, guéh én é di pé tost d'un nebed mein en doé é dad én é rauk tennet a léh er chapél ; ha perpet é vezé gusket get ur vroh guen ha ligernus. Ne laré gir ; mes ar hé fas lan a zoustér é splanné ur vadeleh hemb par ; én hé dorn dalbék ur pilet alumet. Douget e oé ataù ar ur gogusen, hag ur sklérdér bras hé groñné a bep tu.

Open, diù huéh é tigoéhas dehou kleuet ur han mélodius e zé, hanval vehé, a zan en doar, él léh ma oé bet er chapél, hag, ar un dro, ean e huélé é seuel, a ziar er memb tachad, ur splandér kaer hag hum stréué rah dré er park ha betag er penhér.

II

EN TADEU KAPUSINED AG EN ALRÉ.

BURHUEDEU ARAL SOUÉHUSOH

Nikolazig e oé souéhet d'en ol burhudeu-sé, ha ne houié petra chonjal. Neoah ean e bedé en Eutru Doué de rein dehou de hanauet é volanté. Vennein e hras gobér open én ur houlen aviz get tud abil, get er Gapusined ag en Alré.

En tadeu Kapusined, menéh a Urh sant Franséz, e oé arriù un nebedik kent én Alré, galuet dré en dud ag er gér-sé.

Nikolazig e ias de gavet unan anhé, hanuet en tad Modest. Hanen e oé un dén rè avizet eit laret aben é chonj a zivout treu ker souéhus. Buhé divlam er labourér e hré dehou kredein ne glaské ket anehou lorbein en dud. Gout e hré open é hes bet guélet treu sort-sé é tigoéh de bep cours. Kavet e hré getou, ag un tu-ral, é ma és fari a zivout er burhudeu drest-ordinér. Ha nezé, emé ean, mar dé guir é hes un dra benak, kaer é gout é vou guélet goudé treu burhudeuh hoah hag é vou gouiet splann nezé a beban é tant.

Ean e laras enta de Nikolazig héli guel eit biskoah ol é zevérieu a grechén, lakat mar a overen ha goulent get Doué er hrès d'hanauet é volanté. Nikolazig e sentas, hag é bedenneu e oé bet cheleuet.

Un noz, er bemvet dé arnuigent a hourhelén, ér blé 1624, en dé kent gouil santéz Anna, é oé é tonet ag en Alré d'er gér. Èl ma hé get é hent é kreiz en tihoelded, a p'arriù get er groéz-mén, hanuet goudé kroéz Nikolazig, én un taul ean oeit ha guélet arré diraktou er Santéz groñnet a sklérdér, er gogusen édan hé zreid, er pilet én hé dorn. Hi er galù dré é hanù, hag e gonz dohtou get er voéh dousan. Nikolazig e ia pelloh get é hent, én ur laret ataù é chapelet : er voéz ligernus e gerh én é rauk hag en anbrug be-tag é di. Nezé hi hum saù én ébr ag en amzér hag e guh doh é zeulegad.

En noz-sé, Nikolazig ne hellas ket dèbrein koén na laret kalz a dra. Monet e hrsas d'é gardi de hoarn er segal e oé bet dornet en déieu kent, pé kentoh de chonjal ar rah er burhudeu-sé.

Nikolazig hum daul ar ur fèchen plouz, hag e zalh de bedein. Etré unek ér ha kreisnoz, ean oeit ha kleuet trouz bras én un taul; ean e saù un tammig é ben, hag e cheleu : seblant e

oé ma vehé bet ur vostad tud é kerret herrus dré en hent étal er hardi. Bamet, ean e rid ér méz de sellet petra zou kauz ma hes kement a dud ar valé d'er hours-sé ag en noz. Mes kaer en des sellet, ne huél hañni; ean e cheleu ha ne gleu mui nitra. Kaer bras é en amzér : béh ma voulj en dél ag er gué get er péhig e zou a aùél.

Souéhet muioh mui, Nikolazig e za éndro d'é gardi, mes kent hum durel a neùé ar é hulé plouz, ean e houlen get Doué en dout truhé dohtou hag en dihuen doh lorberesh en diaul.

É té a gemér arré é chapelet, a pe za én un taul ér hardi ur splandér vrás, hag ur voéh e houlen getou ma nen des chet biskoah kleuet laret é oé bet guéharal ur chapél ér Bosenneu. Kent men des gellet reskond, ean e huél un Intron, guen èl en erh, kaer èl er loér. Hi e lar dehou get madeleh é brehoneg :

— Ivon Nikolazig, ne zoujet ket : ME ZOU ANNA, MAM MARI ; laret d'hou person é hes bet guéharal, én tam doar hanuet er Bosenneu, kent ma oé amen kér erbet, ur chapél, er getan e zou bet sauet ém inour é bro er Vretoned. Bout zou hiniù naù hant pear blé arnuigent ha huéh miz men dé bet diskaret. Me garehé ma vehé sauet a neùé d'er prontan, ha ma hum soursiehet hui

memb a gement-sé. Doué e fal dehou ma vein inouret én hi.

Arlerh er honzeu-sé, hi e ia kuit get er sklér-dér e oé én dro dehi.

III

KETAN TREBILLEU NIKOLAZIG.

EAN E GAV KONFORT GET SANTÉZ ANNA.

É kleuet konzeu santéz Anna, Nikolazig hum gav goasket édan en inour bras e oé groeit dehou, ha neoah é galon e oé lan a leùiné, lan a gonfians en devehé é *Vestréz vat* sekouret getou eit gobér er péh e houlenné.

En trenoz, a pe zihun arlerh ur housked huek, ean hum laka de chonjal a zevri péken diés e vou dehou disoh ha donet de ben a seuel ur chapél.

Petra, e laré ean nezé dohtou é unan, petra e chonjou en dud a ol en dra-men ? Petra e vou laret émber ahanan ? Laret e vou é ma kollet me fen d'ein, é on un dén lan a orgueil. Ha men é hein mé de glask en argand e vou rinket eit seuel er chapél ?

Hag ean hum ziskaloné get er chonjeu-sé e ridé dré é ben.

Néhanset ha treboulet, ean e chomas huéh suhun hemb kredein monet de gavet en eutru person. Ha neoah er voéh e gonzé perpet dohtou é galon ha ne lauské ket mui getou tam peah erbet.

Ean e bellé doh é amizion, aveit bout kuit a laret é boén de zén erbet; mes kaer en doé gobér, n'hellé ket téh érauk temalasioneu é gousians.

Er Santéz, doh er guélet diskonfortet elsé, e geméras truhé dohtou hag hum ziskoas dehou a neué, én ur laret :

— Ne zoujet ket, Nikolazig, ha n'hum laket ket é poén ; dizoleit d'hou person, é kovézion, er péh e hues guélet ha kleuet ; ha ne zérénet ket mui a sentein doh ein. Goulennet aviz get un dén mat benak, aveit gout penaus hum gemér.

Nikolazig ne chom ket pelloh én arvar : ean e ia en trenoz vitin de gavet er person hag e lar dehou é kovézion rah er péh e oé digoéhet getou.

En eutru Silvestr Roduez, person Pluneret, ne oé ket un dén eit kredein ag en taul ketan en treu drest-ordinér. En ur gleuet konz a vurhudeu ker souéhus, ean e hra er chonj é oé troeit un tammig pen er hèh labourér. Ean e

hoarh é hoalh a zivout er honzeu er sellé ean memb, hag e zihuen doh Nikolazig a hobér kaz ag er *sorhenneu-sé*, èl ma laré.

Biskoah nen doé Nikolazig hum gavet ken diskaret, ha ne oé neoah en dra zé meit er pen ketan ag en trebilleu e venné Doué degas dehou eit kriuat é santeleh ha diskoein é oé er huirioné a du getou.

É *Vestréz vat* e vennas er honfortein én é boénieu. Ili hum ziskoas dehou en noz arlerh hag e laras dehou :

— N'hum soursiet ket vrás ag er péh e larou en dud : groeit er péh em es laret d'oh, hag ahendaral hou peet konfians énan mé.

É kleuet er honzeu-sé, ean e sant é kreskein én hou en nerh de hobér en dra e oé gourhemennet dehou. Mes aben arlerh, chetu ean arré é krénein. Seih suhun e dremén elsé. Ret e hoah de santéz Anna donet de rein kalon dehou :

— N'hou peet ket poén na néhans, emé hi de Nikolazig get doustér : arriù e hrei kent pél en ér ma vou groeit er péh e laran d'oh.

Er labourér e gemér hardehted, hag e reskond dehi hemb klask tro na distro :

— Gout e hret, me *Mestréz vat*, petra en des laret er person hag en temalasioneu en des groeit d'ein, a p'em es konzet dehou ag hou

perh. Nen don ket pinük erhoalh aveit seuel ur chapél, deustou ma veheñ koutant a zispign rah men dañné de gement-sé. A dural, mar dan a laret é hes bet guéharal ur chapél ér Bosenneu, più em hredou, meit er ré a Géranna, a pen dé guir nen des chet mui hanaù erbet anehi ? Neoah prest on d'hobér rah er péh e houlenneet genein.

Konzeu Nikolazig e blijas d'er Santéz, ha hi e reskondas :

— Ne veeh ket é poén, Nikolazig. Me hrei doh treu erhoalh aveit komans er labour, ha hui e gavou devéhatoh er péh e vou rinket eit achiù. Ne zoujet ket ha kroget fonnapl ér labour.

Er honzeu devéhan men e ias don é galon hag én é spered, hag e ras dehou ur gonfians hag ur leùiné èl nen doé ket bet hoah betag nezé.

Ne dremené ket kalz a zéieu hemb ur burhud neué benak. Liés é tigoéhé de Nikolazig bout douget én un taul, de noz, a zal é di de bark er Bosenneu, aveit kleuet ur han ker kaer, ker mélodius, ma hanvalé getou bout émesk en éled, hag é kreiz en eurusted ag er baraouiz.

Un dé, de huenholon, é oé é charrei mel doh er loér, a pe zas dehou guélet stired é koéh, ker

stank èl er glaù, a zrebi park er Bosenneu betag é di. Ean e sellas kement-sé èl ur merch ag er grèseu e zelié en Eutru Doué skuill ar er vro.

D'er hetan dé a viz merch 1625, pemb dé kent ma oé bet dizoleit er limaj burhudus, un tam-mig arlerh cher-noz, Nikolazig e zou kaset d'er Bosenneu hemb ne houi penaus. Er Santéz hum zisko arré é kreiz ur splandér kaer. Hi e demal dehou é lizidanted hag e hourhemen dehou monet a neué de gavet é berson ha de laret dehou é oé hé volanté ma vehé bet sauet er chapél. Hi e lar open en hé devehé reit d'en ol èmber mercheu splann, aveit miret dohté a chom-mui én arvar a zivout er péh en devoé, ean, Nikolazig, guélet ha kleuet : « Erbrasan merch e vou, e laré hi, ur sklérdér deit ag en nean hag e hrei kavet, én un tachad ag er park, me limaj santél inouret én amzér goh. »

Lan a leuiné, Nikolazig e za d'er gér hag, én ur arriù én é di, e chom bamet é huélet ol é serviterion ooit de gousket hag é hoér skuéh a bél kent doh er gortoz. Hanval oé getou ne oé bet nameit un hantér-ér ér Bosenneu, hag é oé bet tèr ér.

IV

NIKOLAZIG GOALGASET HOAH
GET PERSON PLUNERET

ER MERCHEU GRATEIT DRÉ SANTÉZ ANNA. —
TREBILLEU NEUÉ.

Konzeu ker splann èl er ré-zé e zelié, e chonjé er labourér, gouni kalon ha spered en dén ahurtetan.

Nikolazig e ia enta, get unan a é amizion han-nuet Lézuit, de gavet person Pluneret. Éngorto e oé ag er havet deit éndro ag é bennad ketan, ha kredein e hré é vehé bet cheleuet guel er huéh men. Hum fariein e hré a vrás.

— Betag bremen, e lar dehou en eutru Rodeuz, é oh bet sellet èl un dén fur. Hui e hra geu-bras dohoh hous unan é kredein berlobiaj sort-sé hag é cheleu doh amoëdaj hou spered.

Ha, emé ean hoah, kleuet mat er péhe ian de laret d'oh. Mar dalhet d'hum amoëdein get er follèheu-sé, me zihuennou dohoh a vonet d'en iliz, a dostat d'er sakremanteu ; ha, mar det ha meruel ér stad-sé, ne helleet ket bout interret én doar beniget èl er grechénion aral. »

Nikolazig e blég é ben édan en taul harnan,

hag, hemb sañnein grik erbet, hum den d'er gér, é galon ankinet bras.

Aveit er honfortein santéz Anna e za arré d'er havet ; hie ven er huéh-men ma komansou aben kaer seùel ur chapél dehi, én ur hratat dehou nen devehé ket manket nitra eit hé gobér.

— Me *Mestréz vat*, e lar ean dehi d'é dro get un hardehted lan a gonfians, hui memb groeit enta ur mirakl benak hag e hrei d'en eutru person ha de beb unan hanaùet splann é vennet ma vou groeit er labour-sé.

— Beet é peah, e reskond dehou er Santéz ; lakeit hou konfians é Doué hag énan mé : guélet vou, kent ma vou pèl, un nivér bras a vi-rakleu, hag unan ag er ré vrasan e vou guélet tud a leih é tonet d'em inourein amen.

Goudé en devout laret er honzeu-sé, hi e ias kuit hag e lauskas é galon béet él leùiné.

A zrebi en dé-sé, Nikolazig e oé rah é chonj get seùel er chapél ; koutant e oé a zispign eit hi, mar behé bet rekis, er péhig en doé a vadeu. Mes santéz Anna ne houllenné ket é zañné getou. Ean e huélas splann kement-sé kent pèl goudé, dré en arréz burhudus e ras dehou er Santéz eit merch ag er péh hi doé grateit, a p'hi doé laret nen devehé ket manket nitra eit seùel hé chapél.

Chetu petra e arriùas.

Er guénér arlerh, huéhvet dé a viz merh, Guillemet er Rouz, é voéz, e gavas deuzék péh argand ar en daul a hé hanbr. Chom e hrsas bat met bras doh ou guélet, rak gout e hré ne oé ket argand én ti, ha ne oé ket deit hañni én hé hanbr. Hi e ia d'ou diskoein de Nikolazig, kousket én ur ganbr a kosté. Hanen e huél aben é komansé santéz Anna gobér er péh hi doé grateit dehou, hag ean e drugèréka Doué.

Kentéh saùet, ean e hra galùein Lézulit hag e ia getou de Bluneret de ziskoein é argand d'er person. Er person ne oé ket ér gér, mes ind e gav er huré, en eutru Tominek. Hanen ou fal digemér ean eùé hag e lar de Nikolazig é venné er lorbein. Neoah ean hum genig de vonet getou de gavet er Gapusined ag en Alré eit goulen ou aviz.

Er ré men, goudé en devout ean aterset mat, e lar ol d'ur voéh, deustou ma tevizé eleih a drew e seblanté bout guir, é oé guel gortoz : « Ne huélér, emé ind, ar er mézeu, nameit rè a chapélieu, a pen dé guir é hes pautmat anehé é vonet de revin, ha péchanj é arriùou kement aral get en hani neùé-sé. »

Èl ma oé Nikolazig éngorto a gavet konfort

get er Gapusined, er honzeu men e hras élleih a boén dehou. Én ur zistroein de Géranna, n'hellé ket parrat a ouilein, mes é gonsians nen doé ket bihañneit eit kement-sé.

V

LIMAJ ER SANTÉZ E ZOU DIZOLEIT

(7 A VIZ MERH 1625.)

Er memb dé, a pe oé arriù ér gér, Nikolazig, skuéh bras èl ma oé, e ias abretoh de gousket eit en déieu aral, én ur laret é chapelet. Ardro unek ér, chetu ur splandér vras ér ganbr; er splandér-sé e zé ag ur pilet e oé é saù ar en daul. Er labourér e saù é zeulegad : ean e huél é Vestréz karet, santéz Anna, ligernus èl er guéhieu aral.

— Ivon Nikolazig, emé hi get hé boéh karantéusan, galütet hous amizion, èl m'em es laret d'oh ; kaset ind genoh d'el léh e ziskoei d'oh er pilet men. Hui e gavou inou er Limaj e zeli arrest goapereh en dud ; ind e hanaùou érsin é ma guir er péh em es grateit d'oh.

Arlerh er honzeu-sé er Santéz e ia kuit, mes er pilet e chom ataù. Nikolazig hum gav én

eurusted vrasan : arriù é aveitou er momand e horté a houdé kement a amzér. Ean e saù hag e ia aben d'en nor. Er pilet e gerh én é rauk, èl guéharal er stiren é rauk er Roueed Maj. Goudé en devout ean héliet un herrad, é ta chonj dehou ag en testeù e zelié kemér, revé er hourhemen en doé reit dehou er Santéz. Ean e za nezé én dro, e lar d'é vréreg, Loeiz er Rouz, saùein, hag ou deu é hant de zihousk ou amizion Jak Lukas, Franséz er Bloének, Iehann Tangui, Julian Lézulit.

A p'arriùant étal er hardi, Nikolazig e zisko dehé er pilet, chomet inou épäd ma oé bet é klah é desteu.

— Ha hui er guél ? emé ean déhé.

— Ia, ni er guél, e reskondant ind.

— Damb enta, e lar ean nezé, d'el léh ma hum honduiou en Eutru Doué hag en lntron santéz Anna.

Neoah er holeuen e ié ataù, ur pemzek paz benak én ou rauk, tri troëted a zoh en doar. Hé flam e ié plom trema en nean hag e daulé splandér pèl tro-ha-tro.

A p'arriù é park er Bosenneu get léh er chapél, hi e arrest, e saù hag e zeval dré dèr guéh drest un tachad ag er park; ha nezé hi hum guh, é kav geté, én doar.

Rah é mant bamet bras

Hemb kol ur momand, Nikolazig e rid d'er léh merchet dré er pilet. Ne huél meit glazadur er bléad neùé, èl ma oé él léhieu aral tro-ha-tro : nevern, ean en doé konfians é santéz Anna. Ean e lar d'é vréreg toulein get é dranch. Arlerh m'en des hanen reit pemp pé huéh taul, ind e gleu èl pe vehé bet skoeit ar un tam koed. Nen des chet a vout én arvar, limaj er Santéz é e zou azé.

Nikolazig hum dro trema é gansorted :

— Kerhet unan ahanoh, e lar ean, de glask d'er gér ur skod tan hag ur pilet beniget dé er Chadelour.

A pen dé arriù hag alumet er holeuen-sé, ind hum lák de doulein get ur gred neùé, hag e gav èmber el Limaj santél. Ean en doé tri troëted a ihuélded. Goleit e oé a zoar ha kriguet d'er preñued : mes ne vern, limaj santéz Anna e oé, er limaj e oé bet inouret get ou zadeu koh én ou rauk. Chetu treu erhoalh eit ou lakat én ur leùiné vras.

Arlerh en dout ean keméret get respect ha sellet mat dohtou, ind en harp doh er garh hag e zistro nezé peb unan d'é di, én ur drugèrékat en Eutru Doué.

En trenoz vitin, ol é oent arré ér park, kentéh èl goleu dé, ha geté en darn muian ag

ou amizion. Hirèh ou doé de sellet, doh splandér en hiaul, er limaj santél. Ol d'un dro ind hum daul ar benneu ou deuhlin hag e bed er Santéz get er brasan gred én tachad ma oé bet ker pedet guéharal, naù hand vlé kent, get en dud a Vreih.

VI

PERSON PLUNERET.

UN DRA SOUÉHUS DIGOÉHET É KÉRANNA.

Arlerh ur burhud ker kaer, Nikolazig e ia hoah ur huéh get é vréreg de gavet person Pluneret, én ur chonjal é vehé bet guel cheleuet en taul men. Mes ne oé ket hoah deit en ér : Doué péchanj e venné lezel en eutru person én é ahurtemant eit ma vehé bet guélet splann é oé ag é berh é té rah en treu. Kaer ou des enta diskoein d'en eutru Roduez er péhieu argand kavet én ti ; kaer ou des deviz dehou é pé feson é ma bet dizoleit limaj er Santéz, ne ven ket ou hredein :

— Chetu un dra benak, e lar ean de Nikolazig, kavet én doar un tam koed hantér-vrein ! É oh é klah lorbein en dud dré hou sorhenneu, eit ma vehet sellet èl un dén santél, petremant

é oh hui memb lorbet dré en diaul hag e garehé kol hous inean.

Er huré e gonz èl er person. Er hèh labourér e za éndro ken diskonfortet èl er guéhieu aral.

En trenozi oé er bearvet sul a goareiz. Nikolazig, saùet mitin mat, e ven, kent monet d'en overen, patérat étal limaj santéz Anna. Én ur gerhet ean e zevizé get un dén koh ag é amizion, hanuet Jak Pélikard. Én un taul obeit Nikolazig ha kleuet ur hri-forh a ziabel. Hanval é getou é ma ré ag é di e zou doh er galüein. Ean e rid d'ou havet, hag, én ur arriù, ean e huél en tan én é gardi. Klasket oé bet er lahein, mes kaer e oé bet petra gobér, é bér amzér, toen, koëdaj ha mangoérieu e oé bet rah dismantet. Peb unan neoah e chomas bamet, rak en tan n'en doé losket na duet diù ioh segal e oé tostik tra d'inou, deustou ma tougé en auel er flam doh en tu ma hum gavent. Éleih souéhetoh e oé bet hoah en ol é huélet ne oé ket arriù droug erbet get nitra ér hardi.

Er brud ag en dra men hum strèu bean dré er vro, ha lod kaer a dud n'hellant ket parrat a gredein é ma Doué ean-memb en des vennet kastiein Nikolazig. Mes goah e oé bet hoah pautmat, a pe oé bet gouiet é pé feson en doé kroget en tan. Deu pé tri dén a Vériadeg elaras

grons en ou doé guélet, én ur vonet d'en overen de Bluneret, ur flaméchen tan é koéh ag en nean ar Kéranna, deustou ma ne oé kogusen erbet ar en amzér na seblant a hurunaj.

— Chetu, e larant ind, un dra hag e zisko splann é ma kounaret en Eutru Doué énep de Nikolazig.

Ean neoah hag é amizion, dré ma houient reihoh penaùs é oé en treu, n'hellent ket hum viret a gonz én ur mod aral. Rak anfin, emé ind, a pe vehé dré gounar en devehé en Eutru Doué groeit kement-sé, hag ean en devehé, dré ur mirakl, goarnet er grén ha losket hemb kin er hardi ? Doué kentoh, dré en tan-sé dichennet ag en nean, en des vennet diskoein ne oé ket koutant ag en implé direspet e oé bet groeit ag er mein a chapél goh santéz Anna : rak, dek vlé kent, tad Nikolazig en doé saùet é gardi get mein tennet a léh er chapél.

Er merh arlerh, ardro kuh hiaul, é oé bet guélet ur splandér kaer ér park santél én dro de limaj santéz Anna, hag é oé bet kleuet arré un trouz haval doh ur bobl vrás a dud é kerhet hag é konz en eil doh égilé. En dra-zé e oé ur spermant ag er péh e zigoéhas en trenozi, rak en trenozi é arriùas tud a ziabel. Er brud ag er burhudeu a Géranna en doé hum strèuet ol dré er

vro, prim èl er vrogonen, hag en dud en doé hireh de zonet de bedein dirak limaj santéz Anna. Ur lod vat anhé n'hum dennent kent hemb en devout taulet ur prov benak étaldi.

É huélet kement a dud, unan a amizion Nikolazig e ia de glask d'é di ur based hag ur plad stén aveit resèu proveu en dianvézerion.

En eutru Silvestr Roduez, pe za dehou gout penaus é ha en treu, e hourhemen d'é guré monet fonnapl de Géranna, aveit parrat, emé ean, doh en dud a hobér grimeu é park er Bosenneu. En eutru Tominek e rid kentéh duhont, hag, én ur arriù ar en dachen, ean e daul d'en dias get un taul troed pased ha plad hag argand. Nezé, doh hum zistroein trema en dud e zou inou, ean e lar dehé get rustoni é ma ret bout goal ziaviz eit kredein berlobiaj Nikolazig. Ean e zihuen doh er ré ag er barréz a zonet kin d'inou, édan boén a vout eskomuniet hag a chom hemb resèu er sakremanteu. Beleg erbet, emé ean, ne hellou rein dehé en absolven ma ne sentant dohtou ha ma n'hum dennant ket aben kaer.

Nikolazig hag e oé doh er cheleu ne lar nitra. Ean e cher en argand strèuet ar en doar, aveit hum chervijein anhé devéhatoh. Nen devou ket mui pel de hortoz kent ma splannou er huirioné dirak en ol.

VII

EN ESKOB A HUÉNED E HOURHEMEN GOBÉR
UN ENKLASK A ZIVOUT ER BURHUEDEU A
GÉRANNA.

En eskob a Huénéed e oé nezé en eutru Sébastien de Rosmadek, sauet a noblans er vro. Ne oé eskob meit a houdé ur blé-sou. A pe gleuas konz ag er péh e dremené é Kéranna, ag er limaj dizoleit, ag en dud e zé d'inou a bep tu, ean e chonjas é oé mal sellet a dost rah en treu-sé. Ean e vennas enta gobér un énklast perhuéh, hag e gargas a gement-sé un dén abil bras, Jak Bullion, person Mouriek.

Er person men e arriùas é Pluneret en dé arlerh er safar en doé groeit er huré é park er Bosenneu. D'en 12 a viz merh, en hum gav tolpet é presbitoér Pluneret, get person Mouriek e zall léh en eskob, en eutru Roduez, person er barréz, é guré en eutru Tominek, ur beleg aral hag ur hloareg. Nikolazig e zou galuet, ha pedet de veziz rah er péh e oé arriù. Nikolazig, deustou ma hum gavé un tammig koart dirak person ha kuré Pluneret, e lar neoahreih ha splann ol er péh en doé guélet, kleuet ha kavet. En eutru

Bullion e skriù ar ur papér ol en treu-zé hag e zifré monet de rantein kont d'en eutru eskob.

Er péh e lakas muian en eutru Rosmadek de vout souéhet e oé bet, ag un tu, reskondeu léal ha guirion er labourér, ag en tu-ral ahurtemant person Pluneret. Ean e ven guélet en hani e zevizé treu ker burhudus, hag e gas kemen dehou donet d'er havet de borh Kerguéhenneg, é parréz Begnén. Nikolazig e sent get joé, hag e ziskléri d'en eskob rah é drew hoah ur huéh. Kaer e oé bet asé er louiein hag er lakat d'hum zilaret, ne oé ket bet gellet donet de ben, hag ean en doé reskond de gement kam dro e oé klasket getou : kaer e oé gout enta é oé er hui-roné getou. Er labourér e ias d'er gér, el leuiné én é galon. Neoah en eskob e vennas ma vehé bet aterset ur huéh open é kouvand er Gapusined a Huénéed. Nikolazig e zas enta de Huénéed hag e chomas inou pemzek dé. Er venéh, arlerh en dout devizet getou ou goahl épäd diù suhun, e hanaùas splann labour en Eutru Doué.

Ind e laras d'en eutru eskob é kredent é oé guir ol er péh en doé guélet ha kleuet Nikolazig.

ER CHAPÉLIG BENAL. — ER HOAPERION
KASTIET.

Épad ma oé en eutru eskob é hobér en én-klask, donet e hré ataù tud a vostad de Géranna, ag er léhieu pellan rah, hemb sellet na péken hir e oé en hent, na péker kalet e oé en amzér. Guélet e vezé er berhinderion devot-sé é chom, édan er glaù bras, de batérat stouiet ar ou deuhlin.

Mes ne oé ket jaujabl lezel pelloh er limaj santél édan er goal amzér. Donet e hrsas d'un Tad kapusin, en tad Ambroéz, er chonj de seuel ur chapélig benal eit goarantein er limaj, én atre-tant ma vehé bet groeit ur chapél kaeroh eit er reséu. En dra-zé e bliij d'en ol, ha kenteh en hum lakér de labourat.

Nikolazig e rid nezé de glask d'édi ur bank, hi grón get ur linsél guen, eit chervij d'autér; ha nezé ean e laka arnehi el limaj santél, goleit ean memb a lién sklér hag a zantel.

Épad ma té er gristénion vat d'hum durel doh treid beniget er Santéz ér chapélig-sé, mar a unan e chomé ahurtet hag e zalhé ataù de gonz énep d'er perhindred neué. Mes arriù e hrsas deu pé tri tra hag ou lakas de cherrein ou beg.

Guélet hun es pé sort digemér en doé groeit person ha kuré Pluneret de Nikolazig. Kent pèl er huré e zou kastiet. Deu zé arlerh m'en doé ker goalgaset en dud ér Bosenneu, é koéh droug én é vréh, ér vréh en doé astennet eit gourdrouz er berhinderion. Ne éasas biskoah dehou ha ean e varùas tri blé arlerh, én ur ziskléri en doé ké ag er péh en doé groeit ha laret énep de santéz Anna.

Tèr suhun arlerh, er person e zou skoeit d'é dro. Un noz ean e gleu un droug ker luem ma ne houi rè men é ma ha m'hum laka de grial a bouiz é ben aveit goulen sekour. É zivréh e chomé èl marù dohtou, n'hellé mui nag ou bouljal nag hum chervij anehé. Neoah, ér stad-sé, dalhein e hra atau de laret par ma hel énep d'er hèh Nikolazig. En taul devéhan é ta ur beleg a é amied de ben ag en difari hag a rein dehou de gonpren, dré zoustér, é oé guel dehou en dout rekour doh santéz Anna eit konz elsé énep dehi.

Ean e cheleu er beleg-sé, hag é kreiz en noz tihôél, hemb laret gir d'en dud ag é di, ean e ia a guh, dré henteu stréh ha distro, betag er chapélig benal a Géranna. Épad naù dé doh tu, hou pehé ean kavet é hobér elsé é berhindred a dakot. En noz devéhan, ean e zichen betag er

setén hag e holh én hi é zehorn hag é zivréh. Kentéh é sant a neùé er vuhé é tonet én é vanpreu.

A zrebi en dé-sé nen des mui eun erbet a vout goapeit, hag en trenoz vitin, é kreiz en dé kaer, ean e ia de drugérékat er Santéz d'hé chapélig, e houlen pardon inou get Nikolazig, hag e hrata é vou ean e vou e larou er getan overen d'er berhinderion a Santéz-Anna.

* * *

Un dé ur boulanjér rè staget doh er madeu ag en doar, é huélet ur ioh tud tolpet é Kéranna, hum lakas, aveit gouni muioh, de huerhein é vara kir bras; mes aben en noz, pe zas dehou sellet pegement en doé gouniet, ean e gavas nen doé ket dastumet muioh a argand en dé-sé eit en déieu aral, deustou men doé guerhet neoah rah é vara.

VIII

EN ESKOB E HOURHEMEN SEUEL UR CHAPÉL

Neoah er berhinderion e zé bamdé muioh mui de Géranna, er proveu e greské a zé de zé, ha ne vezé mui kin konz ér vro nameit ag er grèseu kaer e oé kavet inou. Ol é houlemnent get er

vrasan hireh ma vehé bet labouret fonnapl ar er chapél, eit ma vehé bet kañnet en overen én hi dé gouil santéz Anna.

D'en déieu ketan a hourhelén 1625, en eskob e lar é vou beniget er mén-fondizion ag er chapél dé gouil santéz Anna. Én atretant ean e ven ma vou sañet ur chapélig neué groeit get planch, aveit ma vou gellet laret en overen inou en dé-sé.

Chetu nezé ol er vro ar voulj : ur ré e chèr er mein hag en treu aral e oé rinket ; er réral e labour eit degas de blom er chapélig skan e houlen en eskob. Limaj santéz Anna e zou reneuéet ha liuet. Er skolpadigeu e oé bet tennet anehou e oé bet cherret perhuéh hag e chervijas goudé de huellat de éleih a glinùedeu.

A vezul ma tosté gouil santéz Anna, é kreské eùé gred er bobl eit er labour. En dud ag en Alré e ré liénaj, taulenneu ha podeu boketeu eit goarnisein er chapél. Dé kent er gouil, ne oé ket tu d'hum droein, d'en nivér a berhinderion e oé deit d'inou. Parrézieu abéh e zé é préhésion a bemp pé huéh lèu a ziadro. Naù Kapusin a Huénéd pé ag en Alré e oé arriù ag er ré getan. D'anderù, unan anhé e bredegas é brehoneg, hag arlerh er predeg é oé bet kañnet ar en ton kaeran litanieu santéz Anna.

Epad en noz ind e govésa er berhinderion. Un tregont mil benak a dud e dremén ol en noz é park er Bosenneu, pé ar er lanneg e oé étaldou. Er Gapusined en des lakeit dré skriù é oent souéhet é huélet inou ol en dud-sé ken di-drouz, hemb konz unan doh en aral. Dé er gouil, de vitin, ag en ol parrézieu a dro ha tro, é huélér tud é tibouk a vostad é Kéranna.

Er gér ag en Alré e zas d'inou a vitin get hé béléan, hé hroézieu, hé baniéleu displéget. Person Pluneret, èl men doé grateit, e laras en overen, er getan e oé bet laret él léh-sé : épäd en overen, ur skuir e oé bet aveit en ol dré. é zevasion gredus.

D'anderù, arlerh ur predeg aral, é oé bet beniget get lid bras er mén ketan ag er chapél. Più e hellehé konpres leùiné Nikolazig é huélet é oé deit de vont guir ol er péh e oé bet grateit dehou? En ol e venné er guélet, en aters, ha diskleri dehou péken eurus en er havent rak m'en doé bet mercheu ker bras a garanté get santéz Anna.

Hanauet mat e oé aveit bout un dén distag doh er madeu ag en doar. Ean en diskosas ur huéh open en déieu-sé. Dé kent er gouil, én ur huélet en tolp bras a dud e vahé get ou zreid er bléad én é barkeu, ean e laras ne oé ket kalz é poén ag é vadeu, meit ma vehé bet inouret é Vestréz vat.

ER CHAPÉL E ZOU SAÙET.

Nitra ne barré mui bremen doh Nikolazig a seùel er chapél en doé goulennet santéz Anna. A pe gomansér labourat arnehi, hanval é nen dé ket mui er labourér a Géranna er memb dén. Nen dé ket mui koart èl éraug : ean e ia de bep tu eit lakat en treu de gerhet; de bep ér ag en dé é vezé kavet pé é tigemér er berhinderion get un doustér amiabl e hounié kentéh ou haloneu, pé doh hum vellein ag er labour get er soursi brasan hag é hobér dougein en treu rekis eit er vechérerion.

Pedet en doé er véléan ag er parrézieu ar endro de gouviein, én overen bred, ol en dud a volanté vat, de zonet de rein dorn dehou eit el labour santél-sé ; ha kentéh é tas éleih a hoased get kiri de zoug er mein e oé tennet ag er vein-glé, hag en trestiér e oé bet choéjet é koédeu en duchentil ag er vro.

EN ESKOB E HRA SEÙEL UR HOUVAND.

Epad ma saùé én aùél mangoérieu er chapél, en eutru eskob a Huéned hum soursié de glask de biù é vehé bet guellan rein er garg ag er perhindé.

En nivér a berhinderion e zé hag ezelié donet muioh mui bamdé de Géranna en devehé reit ur ioh labour de bep cours ag er blé d'er véléan karget ag er perhindé; raksé ean e lakas én é chonj galùein de zonet d'inou un Urh benak a venéh. Douget bras e oé eit Urh er Harméd, un Urh koh bras én Iliz, ha unan ag er ré karetan get er Huerhiéz, a pen dé guir é ma d'ur menah ag en Urh-sé en des en Intron Varia hi memb reit er skapulér, hanuet a houdé skapulér er Harmel. Ean e houlen enta get en tad Filip, ou Supérior ér vro, ma vehé bet koutant a lakat ag é venéh d'hum vellein ag er perhindé neué. Kent pèl hanen e gousantas hag e zavéas de Géranna meñéh a gouvand en Hennebont.

Ind e gomans ou labour ér blé 1628. Ne oé ket hoah groeit meit en hantér ag en iliz. Ret e oé bet de getan seùel aveité ur lojellig. Er blé arlerh é oé bet kanpennet ti Nikolazig d'hou digemér, mes un tammig é oé rè stréh aveité.

Donet e hré nezé de Géranna tud a gement korn e oé ag en eskoptieu a Vreih-Izel, ha memb ag er broieu a ziardro. Ar peb hent ha de beb éré vezé kavet perhinderion é tonet de houlen sekour get er Santéz pé d'hé zrugérékat. Mar a unan e zé ou unan gaer, aveit bout didrouz de bedein hed en hent, réral e zé a vostadeu én ur gañnein.

Chetu é tonet a druhégeh ré maheignet, a bep stad hag a beb oed ; pelloh marteloded a gory-roched, diskabel ha diarhen. Ha, mar goulennet petra zou digoéhet geté, ind e reskondou é mant bet taulet get en aùél ar rehiér e oé a réz d'en deur, pé koéhet memb é kreiz houlenneu er mor, hag é ma er beden hag ur ro de santéz Anna en des miret dohté a hum gol.

Petra e houlen enta ol er bobl-sé stouiet ar benneu ou deuhlin dirak limaj santéz Anna ? Bugalé, prièdeu, tadeu ha mammeu hé fed get er gred brasan de sellet get truhé doh er ré e garant muian ér bed-men. Unan e gonz dehi ag é boénieu kalon, en aral ag é soufranseu : ha hañni anhé ne ia kuit hemb hum santein disamet hag éseit. Pegement anhé memb n'ou des de skuillein goudé nameit dareu a drugéré ! Ur hèh dén maheignet, arlerh bout guelleit dehou, e stag é vakleu doh mangoérieu en iliz ; unan klan, dilézet get er vedesinerion, e zegas d'inou er linsél e oé bet klasket aveit monet getou d'en doar. Er moraér hag en des sovet é lestr e laka é pign doh el lanbrusk ag en iliz ur lestrig bihan, haval doh é hani, él testoni ag é hrad vat. Peb hani e dosta get er respect brasan d'er limaj ha d'er relégeu santél e zou lakeit inou dirak deu-legad en ol, aveit ma vou boket dehé

Er péh e blié guellan d'en Eutru Doué ha d'er Santéz oé ou guélet é pedein hag é tostat d'er sakremanteu. Én amzér hont, brezélieu hir en doé bihañneit er fé é mesk en dud, kerkrous èl m'ou doé kaset kuit ézemant ha leuiné er vro.

Er perhindred santél men e lakas er gristénion de vont tuemmooh doh ou relijon én ur rein en tu dehé de zisam ou housians ha de gavet a neué grès Doué.

A nezé er berhinderion e sellé èl ur guir devér eité laret pé kleuet un overen ha tostat memb, a gement ma hellent, d'en daul santél. Er ré e viué a houdé tregont vlé hag open ér vouillen ag er péhed e zistroé d'en hent mat. Nag a ranjenneu méhus e zou bet inou torret eit birùikin ! nag a hrèseu reit d'en dud vat ha santél ! nag a glinùedeu pé a boénieu éseit ha distañnet !

IX

SANTÉZ-ANNA D'ER GOUILIEU BRAS.

D'en déieu gouil, drest ol d'en han, a pe oé kaer en amzér, é té er muian a berhinderion de Santéz-Anna.

De getan, er gouilieu inouret get er brasan lid e oé ré sant Loeiz ha sant Mikél, patromed er

ranteleh a Frans ; gouil er Skapulér ha ol gouiliou er Huerhiéz ; mes drest er réral, hani er Pantekoust hag hani santéz Anna.

Hum gavein e hré inou, en dé kent er gouiliou men, betag 80 mil a dud. Galuet e vezé de labourat aveit en déieu-sé ol er venéh ag er houvandeu a ziadro. 80 beleg gredus en doé ou goahl a boén é tonet de ben a govésat rah en dud. Rekis e oé d'er berhinderion tremén en noz abéh ér méz ; mes er véléan e oé ker sentet, fé er grechénion e oé ker biù, ma ne vezé biskoah de zoujein a berh hanni nitra diganpen. Tiér en dud ag er penhér, er hobañneu ledan saüt ér bratel ha goleit get gouiliou lestri, ol é vezent karget a dud ; er réral e dremené en noz, èl ma hellent, é kreiz el lanneg vrás e oé étal er gér.

En dud ag er memb kornad bro hum hanaùé hemb poén doh ou dillad, hag hum dolpé rah ér memb léh. De beb ér ag en noz é tremené, é kreiz er bandenneu, menéh get goleu én ur lantern. Eit lakat er berhinderion de gavet beroù en noz, ind ou laké de gañnein én inour de santéz Anna. Hag arlerh en dout kleuet en overen, peb unan e ié d'ergér eurus ha koutant.

MARU EN DÉN SANTÉL NIKOLAZIG.

Arlerh er burhudeu digoéhet getou é Kéranna, Nikolazig, dougetoh eit biskoah de viùein pél doh en dud ha de zerhel doh ur vuhé disorb ha didrouz, e vennas hum dennein a vazé. Monet e hrsas, én despet d'en tadeu Kärm, de zerhel ur gomenandig en doé é borh Pluneret. Inou, èl é Kéranna, ean e ranné atañ ol é amzér étré er beden hag el labour, ha de bep cours é hé de huélet é *Vestréz vat* de Géranna. Er gohoni e arriùas a nebedigue aveitou, hag un dé benak, uigent vlé arlerh ma oé bet kavet limaj santéz Anna, ean e chomas klan. Kentéh m'en doé gouiet er venéh é oé skoeit get er hlinued, ind e hrsas en doug de ganbr er ré klan ag er houvand, hag e geméras anehou er soursi brasan. Er beden e hré liésan, é kreiz er gloéz hag er poénieu, e oé en hani e hrsas hur Salvér ean memb ér jardrin Olived : *Men Doué, hou volanté revou groeit!*

Arlerh en dout resèuet get ur fé biù hag ur gred beruidant é sakremanteu devéhan, é koéhas én angoni. Un herrad kent dakor é inean de Zoué, é splannas ar é fas ul leùiné hemb par ; é zeulegad e oé troeit trema en nean :

— Petra e sellet hui elsé? e houlen getou ur menah souéhet.

Nikolazig e reskond reih ha splann :

— Chetu er Huerhiéz Vari hag en Intron santéz Anna, me Mestréz vat.

En ur gleuet kement-sé, er menah e rid d'er chapél, ean e gemér inou el limaj burhudus hag e za éndro dedal Nikolazig. Eit gout mar en devehé er labourér testoniet, memb dirak er marù, er huirioné a rah er péh en doé laret, ean e ziskoas dehou er statu :

— Ha guir é, emé ean de Nikolazig, e hues kavet er limaj men, dré en arben ag er barhudeu e hues disklériet d'emb liés ?

— Ia, e reskondas er labourér.

— Hui e hues perpet er memb konfians é santéz Anna ? Nen doh hui koutant a verñel doh hé zreid, eit hé zrugérékat ag er grèseu hi des reit d'oh épad hou puhé ?

— Ia, e reskondas hoah Nikolazig.

— Hama, mem brér, arriù é en ér de vonet devat Doué; boket enta de dreid er Limaj santél.

Ean er groas get karanté ha respect. Nezé é kollas er gonz hag un nebed arlerh é treménas. É varù e arriùas d'en 43 a viz mé 1645, d'ur guénér. Interret oé bet en trenoz, él léh m'en doé kavet er limaj burhudus.

X

ER MIRAKLEU DIGOÉHET É SANTÉZ-ANNA.

Er mirakleu, chetu en dra splannan e hra en Eutru Doué aveit digor deulegad en dud. Nikolazig er gouié reih mat : én ur huélet é oé, ag un tu, goalgaset get é berson ; é chonjal, ag un tu aral, penaus santéz Anna e venné grons ma vehé bet saütet dehi ur chapél, ean en doé laret un dé d'é Vestréz vat : *Groeit enta ur mirakl benak, eit ma vou hanauet hou volanté get en ol.*

— Kerhet, emé santéz Anna ; lakeit ou konfians é Doué hag énan mé ; tuchant hui e huélou élleih a virakleu.

Ag en déieu ketan ma oé bet dizoleit limaj santéz Anna, é oé bet brudet er mirakleu e hré. El ma kreskent a zé de zé, en eskobed a vro Breih e hanùas tud abil hag avizet mat d'hobér un énklask a zivout ol er mirakleu-zé. En eskob a Huéné e vennas hum vellein ag en dra-zé get en doktored reihan ha disketan ag é eskobti. Er blé 1632, ean e skriùé en dra-men :

« Arlerh en énklask perhuéh en des groeit tud hanuet dré zomb ha dré en eskobed aral, én eskoptieu ma chom er ré e zou bet guelleit, ni e zeli laret d'en ol gristénion é kredamb ne

hellé er guelladenneu burhudus-sé bout digoéhet meit a berh en Eutru Doué.

« Ni e garg enta er venéh Karm d'hobér embannein ha mollein er mirakleu-sé, eit brasan gloér en Eutru Doué, eit diskoein skuir vat d'en ol, ha rein dehé de hanauet er burhudeu kaer en des groeit en Eutru Doué dré houlen en Intron santéz Anna. »

Er venéh e zastumas enta én ul livr er mirakleu, ol hanauet mat aveit bout guir ; el livr-sé e oé bet mollet ér blé 1634.

Uigent vlé goudé, en eutru Hug e hré ur livr a ziar en tri hant mirakl brasan digoéhet é Santéz-Anna. Er livr-sé e gonz a ré varù deit de vout biù, a glinüedeu guelleit, a dud goarantet doh en droug ; a dud koéhet én ur len, én ur puns, édan rodeu ur velin, pé édan rodeu kiri karget ; a ré varù ne hortent mui nitra nameit en ér de vonet d'en doar, ha drest pep tra a eleih a vugalé, ur ré anehé marù kent donet ér bed ; er réral bëet ér stérieu, ér lenneu.

Ean e gonz a ré dal, a ré mut, a ré losket, a ré dantet get chas klan, pé get loñned velimus, a ré kondañnet é geu. Un tregondad benak a dud en des kavet er guéled, arlerh bout bet dal épäd pear, huéh, eih vlé, ha bout bet dilausket get er vedesinerion guellan.

Ean e gonz eùé a lestri taulet ar rehiér, a varteloded én danjér vrás a hum gol. A pe gleuant er gurun é tarhein hag é kornal; a pe huélant er luhed é splannein, houlenneu é seuel én ur féson eahus, hag er mor é tigor eit ou lonkein ; a pe n'hellant ket mui plégein eit stankein en touleu ag er lestr e ia d'hum gol é kreiz er mor, pèl doh en doar, er varteloded e dro nezé ou deulegad trema en nean, hum hloestr de santéz Anna hag hum laka d'hé fedein. Ha kentéh pé kent pèl é ta en amzér gaer hag é mant ér méz a zanjér.

SANTÉZ-ANNA A HOUDÉ AMZÉR NIKOLAZIG
BETAG ER RÉVOLUTION VRAS

Guélet e oé bet de getan labourerion doar, hag ar ou lerh borhizion, é tonet d'hum durej ar ou deuhlin dirak er limaj santél ag er Bosenneu. É hér de huélet bremen er ré vrás ag er bed, er rouañné memb é tonet ind eùé d'inourein santéz Anna.

Er roué a Frans e oé én amzér hont Loeiz XIII. Er rouañnez, Anna a Autrich, kentéh ma hi doé kleuet konz ag er burhudeu e hré hé fatroméz santél, e skriùas ur lihér d'en eskob a Huéned. Hi e houllenné ma vehé bet groeit bamdé peden-

neu aveit er roué, hag aveit m'en devehé plijet
get Doué rein dehi ur mab eit bout héritour d'er
gouronen a Frans.

Pedenneu er rouañnez e oé bet cheleuet, hag
ér blé 1638, d'er 15 a huenholon, ur miz arlerh
m'en doé er roué lakeit é ranteleh édan goarni-
sion er Huerhiéz, é oé gañnet er prins e zelié
bout ker brudet, Loeiz pearzekvet.

En tad Sérafín, unan ag er venéh en doé labou-
ret get kement a soursi eit seùel iliz Santéz-
Anna, e oé nezé é chom é Paris, hag e oé open
hanañet mat é paléz er roué. Épad ma oé ol
en dud él leùiné, ean e houlen get er roué un
tam a relégeu santéz Anna, eit bout douget é
préhésion en hé chapél a Géranna d'er gouiliou
bras ag er blé. É chapél er roué é oé ur haer a
relég deit a vro er saù-hiaul, 400 vlé kent. Er
roué e gousantas er rein, hag e skriùas d'en
eskob a Huéned, aveit m'en devehé resèuet get
ur lid bras un trezol èl hanéh.

En tad Sérafín e lakas er relég étré dehorn en
eskob d'er hetan dé a viz gourhelén 1639.

En dé kent gouil santéz Anna é oé bet kaset
d'en Alré, de iliz en Intron Varia. Er gér e oé
nezé karget a zianvézerion. En trenozi vitin de
holeu dé, kentéh èl ma oé bet kleuet ag er
parrézieu a ziardro er hlehiér é sonñein, é oé bet

guélet é arriù a gement tu e oé tud a leih eit héli
er préhésion betag Kéranna, get bareu loré, ba-
niéleu, tronpeterion ha tanbourinerion. Arlerh
er ré-men é kerhé borhizion get ou armaj hag
ur vanden bugalégeu gusket é guen, ur pilet én
ou dorn hag ar ou fen ur gouronen groeit get
boketeu.

Kent monet ér méz ag en Alré é oé bet lakeit
en tan én ur houiliaden, ar er blasen é kreiz kér.
Pèl arlerh é té hoah chonj d'er bobl a ziardro
ag un dé ker kaer ha ker bourabl.

**

En tadeu Karm e chomas 160 vlé é Santéz-
Anna. Ind en doé bet soursi a ganderhel en
devosion é mesk en dud e zé é perhindé d'inou.
Ahendaral kresket ou doé ézemant ha leùiné er
vro. Ind e geméré ur ioh gounidizion aveit ou
sekour de ziséh er goahiér, de zigor er lanneuiér
a ziardro ; open en dra-zé er beurerion e zé de
houlen en alézon e vezé perpet digeméret mat
geté.

Mes digoéh e hras nezé é Frans ur révolution
vras hag hum stréuas é bér amzér dré ol er ran-
teleh én ur zismantein en ilizieu hag er hou-
vandeu

En tadeu Karm e oé bet ret dehé lezel ou houvand ér blé 1792. Lod e ias ér méz ag er vro, lod aral e chomas kuhet ér parrézieu tostan. Er houvand hag er chapél e oé bet guerhet, mes ind e goéhas étré dehorn tud ha ne oent ket ag er ré fallan, ha chetu perak nen dint ket bet distrujet. Er lod muian ag en ilizieu aral e oé bet lakeit de vout prizonieu pé marchausieu, mes hani santéz Anna ne gollas ket en hanù a iliz. Raksé é vezé guélet perhinderion é tonet d'inou memb épard en amzér treboulek-sé, guéhavé memb a vandenneu, nepas neoah get leuiné èl guéharal, mes kentoh en dar én ou deulegad. Ind e arriù inou liésan é kreiz en noz, a dolpadigeu ha didrouz kaer. Hou fedenneu e oé ker gredus èl ma oent bet d'er gouilieu brasan a ziagent. Ar un dro get en trebilleu er fé e greské hi memb bamdé é kaloneu en dud. Doh ou guélet inou, stouiet ar hou deuhlin, en dén en devehé kredet guélet er grechénion ketan ar bieu er vartired é tiskein geté soufrein ha meruel ind eùé èl guir gristénion.

En amzér divourapl-sé, en dud fal, taulet get en dañné ha get er madeu ag en doar, ne hellent ket miret a skapein trezol en iliz. Ind e laeras enta ol en treu kaer e oé én hi. Limaj santél santéz Anna e oé bet lakeit én tan, mes Doué ne

vennas ket ma vehé bet distrujet akerh. Ur loden vras ag er pen e oé bet tennet ag en tan dré un dén a Huéné; hiniù en dé é vé hoah guélet édan ur huéren e zou doh treid er limaj neué groeit arlerh er révolusion.

**

Arierh en dispeah-sé, fé hun tadeu e vleuas guél eit biskoah, hag er hetan eskob e oé bet hanuet é Guéné goudé er révolusion e lakas deu veleg é Santéz-Anna, ér blé 1801. Devéhatoh, ér blé 1805, ean e ras er houvand d'er Jézuited hag ou hargas de skolat er hloéreged.

Ind e chomas ér pen ag er perhindred hag er skolaj a Santéz-Anna betag er blé 1828. Nezé é oent bet boutet ér méz dré ur lézen, hag é oé deit én ou léh béléan ag en eskopti : er ré men e zou hoah inou hiniù en dé.

XI

PERHINDED EN ANPELEUR.

UR CHAPÉL NEUÉ E ZOU SAUET É SANTÉZ-ANNA.

Tri blé arlerh er brezél bras e oé bet é Krimé, en anpeleur Napoléon III e zas de huélet bro er Vretoned ha ean e dreménas dré Santéz-Anna,

de viz est 1858. Guélet oé bet é teuhlinein ér chapél-sé get en anpeleuréz, ha honen e ras d'er chapél, get ur vouistr argand, un tam a relégeu santéz Anna, deit ag er gér a Rom (1).

En hent hoarn a Nañned d'en Oriant e oé bet degaset er bléieu arlerh perhindé en anpeleur.

En dud e ié nezé a vostad de Santéz-Anna, memb a ziabel ; hag er chapél sauet dré Nikolazig ne oé ket mui bras erhoalh eit ou digemér. Chetu perak, ér blé 1865, en eutru Gazailhan, eskob a Huéned, e hourhemennas seuel un iliz brasoh.

En iliz gaer e huélér hiniù en dé e oé bet komanset er bléarlerh. En eutru Bésel, sauet a barréz Beignon, e zé a vout hanuet eskob é Guéné. Hanen e gavas eit er sekour de seuel en iliz-sé ur beleg lan a hred, en eutru Guillouzeu, chapelén é Santéz-Anna.

A-zrebi er blé 1867 betag er blé 1874, é vezé guélet er beleg men é vonet a vorh de vorh, hag a gér de gér. D'er sulieu, d'er gouilieu, ean e bredégé ér parrézieu, e gonzé a santéz Anna, ag er burhudeu hi doé groeit.

(1) Er blé-sé é komansas er burhudeu a Lourd hag en anpeleur, é kuitat Santéz-Anna, e oé bet ret dehou hum vellein a berhindé en Intron Varia a Lourd.

En dud e zé stank d'en iliz aveit er cheleu. E pep parréz en dud inouraplan e hré er gest én ou hornad hag e ié de di er ré peur èl de di er ré pinük de houlen un dra benak aveit santéz Anna. Un inour e oé goulén, un inour e oé rein aveit patroméz er Vretined.

Épad en amzér-sé er berhinderion e huélé un dra souéhus hag e ziskoé pegement a garanté en doé hé bugalé doh ou mam santél. A zek leu a ziadro é té mar a zé ioheu kiri karget a goed, a drestiér, aveit er chapél.

Un dé marhad, en eutru Guillouzeu e arriù én Oriant, ha chetu ean oeit d'er hovu. Kentéh èl m'er guélant, é ta er memb chonj d'er varhadizion. Rah é vennant rein dehou er hetan gouniag en deuéh : er pesked, er hranpoah, en uieu, rah er péh e huerhant e zou aveit santéz Anna.

Un dé aral, ur hestour, ér gér a Roahon, én ur vonet a di de di e arriù get ur ganbrig distér. Er gèh voéz e chomé inou n'en doé nameit tri blank :

— Chetu deu anhé aveit santéz Anna, emé hi ; ur blank e vou treu erhoalh aveit me mérien.

Er hestour e chomas souéhet hag, a pe zé dehou konz goudévéh ag en dra-zé, n'hellé ket parrat a ouilein.

SANTÉZ ANNA E ZOU KOURONET. — ER BREZÉL.

A houdé un herrat amzér, er Vretoned e bedé hun Tad Santél er Pab Pi IX de gouronein ou fatroméz karet. Er blé 1868 é oé bet reit dehé ou goulou. Più e hellou laret péker bras e oé bet leuiné en dud a Vreih a p'ou doé gouiet kement-sé? Er Huerhiéz e zelié bout kouronet ar un dro get santéz Anna. En intronézed a Vreih-Izel hum ziovéras ag ou eur, ag ou mein présius, aveit prenein ha kaerat er houronenneu.

D'en 30 a huenholon, huéh eskob, mil beleg ag er broieu a dro-ha-tro ha memb a Baris, 60 mil perhindour, e oé deit de Santéz-Anna eit en dé kaer-sé. En overen e oé bet laret én ur bratel vras ardran er houvand.

*
**

Deu vlé arlerh er Vretoned e oé hoah stouiet dirak autér santéz Anna, mes, en taul-men, ind e lar ou feden en dar én ou deulegad : rah en dud iouank a Vreih-Izel e zou oeit d'er brezél, hag er vro a Frans e zou flastret, goasket édan treid en anemized.

Kent monet kuit, er soudarded a var a gornad bro e za d'hum lakat édan goarnasian santéz

Anna ha d'hobér benigein ou baniél : elsen é hra er ré a Sarhaù, a Bleuignér, a Vaud, a Logunéh.

Guéhieu aral é ma parrézieu abéh e za get ou béléan de bedein aveit er ré e zou ér brezél. Open en dra-zé, d'en 19 a viz en avent 1870, de greiz er gouian, en eutru eskob a Huénéd e oé deit de Santéz-Anna get deu eskob aral ha dek mil a dud aveit gloestrein de santéz Anna ol en eskopti.

Er ré ne hellent ket monet d'hum durel doh treid patroméz er Vretoned, e ridé a vostad d'er perhindedeu bras aral ag er vro aveit pedein Intron Varia Kelven, é parréz Guern, Intron Varia en Drein é Josselin, Intron Varia er Folgoet ér Finistér, Intron Varia en Espérans é Sant-Briek.

Doué e cheleuas pedenneu ker gredus, ha bro er Vretoned ne oé ket bet darempredet get er Brusiéned.

Aveit en trugérékat eit kement-sé, en eskopieu a Vreih-Izel e zas é perhinded de Santéz-Anna dé gouil Maria en avent 1872. En dé-sen é oé bet guélet inou pemb eskob, open deu-uingent député ha sénateur ag er vro, deu-uingent mil a berhinderion hag én ou mesk éleih a soudarded hag a ofiserion. Jeneraled ag hun armie, èl Charet, Trochu, Sonis, e zas eùé de Santéz-Anna arlerh er brezél.

En Arvorizion e oé bet ret dehé monet d'er brezél èl er soudarded e oé ar en doar. Kornad Guéné e gasas elsé de Baris ha de léhieu aral 708 martelod. Rah ou doé hum lakeit édan goarnasion santéz Anna hag un dra hanauet é get en ol penaus ne oé ket bet lahet hañni anehé. Deu hemb kin e oé bet skoeit ha deu aral kaset d'er prizonieu ag en Alemagn.

ER PERHINDEDEU BRAS.

Er chapél neué saüt de santéz Anna e zou ag er ré gaeran. En dianvézerion e huél splann é ma inouret ha karet hun fatroméz kement èl biskoah. Più en devehé kredet, tri hant vlé-sou bremen, é vehé bet en tachad-sé ker brudet, hag é vehé bet konzet anehou ér Frans abéh ? Bremen, pe vé ur perhinded bras é Santéz-Anna, memb er gazeteu a Baris e gas a ou zud unan benak d'inou eit gout ha laret fonnabl rah dré er vro petra e dremén él léh-sé.

Er perhindedeu en des tennet muian a dud de Santéz-Anna a houdé er brezél e zou bet groeit :

Er hetan, ér blé 1877, a pen dé bet beniget er chapél neué dré en arheskob a Roahon, dirak seih eskob.

En eil, ér blé 1886, a pen dé bet degaset de Santéz-Anna er groéz deit get er berhinderion a Jéruzalem. Er groéz-sé e zou bet saüt ér hloestr.

En drivet, ér blé 1890, a pe oé bet reit d'en iliz-sé relégeu santéz Anna, goarnet a houdé pemp kant vlé kent é eskopti Beauvais.

Er bearvet, é gourhelén 1893. Hun Tad Santél er Pab Léon XIII, eit diskoein é garanté d'er Vretoned, e ras aveit bout inouret é chapél ou fatroméz un tam a vréh santéz Anna, e oé en un iliz vrás a Rom.

Ur beleg, hag e oé é hobér é studi é Rom, e zegasas er relég-sé de di en eutru eskob a Huéné. Arlerh ma oé bet inouret én ilizieu a gér épád deu pé tri dé, ur ioh tud en anbrugas ar droed betag Santéz-Anna én ur gañnein kañnenneu.

XII

TUD GUELLEIT PÉ GOARANTET
GET SANTÉZ ANNA

Ker bras é gloér santéz Anna, ma vehé rekis, eit laret rah er guelladenneu groeit dré hé madeleh, diskoein er soufranseu a bep sort en des tennet arnamb er péhed. É mesk open deuzek

kant burhud e gavamb ér papérieu a Santéz-Anna, ne geméramb meit deu de lakan amen.

I. Ur verh iouank a barréz Priziag, é kornad Pondi, e oé é sekour gobér ur harrad ruiad get hé brér hag ur vatéh. Er verh-sé e oé ar lein er harrad, ur forh hoarn a zeu viz én hé dorn, a pe zas dehi bransellat én un taul ar lein er har.

Er forh hoarn e goéh geti a hé dorn ; koéhel e hra hi memb, hag hé fen e ia de skoein doh unan a vizied er forh. Er biz hoarn e dréz en tu déheu a hé bég hag e zisoh dré lein hé fen.

Hé brér hag er vatéh e asé tennein er forh-sé, mes kaer ou des gobér ha lezel tauleu kri spontus, ne hellant ket donet de ben. Doh hou hleuet é krial, deu veleg ha pear a dud aral e rid d'iniou ; n'hellant ket gobér muioh. Donet e hra nezé chonj dehé a santéz Anna, mam vat er Vretoned. Ind hum daul ar ou deuhlin aveit goulen geti sekour. Un tammig arlerh er forh e za ér méz hemb poén erbet.

Mes kentpél é arriù eùé ur medesinour. Haffen e sel a dost doh er gouli hag e lar grons nen des chet a huellat d'er geh verh. Hag é guirioné er forh en doé trézet mélen hé fen ; dakorein e hré memb er mél dré er gouli. Open, un derhian poahus hé heméras : « En dra-zé, e laré

can, e zou ur fal seblant ; ur mirakl hemb kin e hel hé farrat a veruel. »

Hama, mirakl enta e oé bet, pen dé guir é té, huéh suhun goudé, er verh iouank-sé de Santéz-Anna é perhindé, aveit trugérékat inou hé obérourez vat santéz Anna. (*Enklash ag er blé 1649.*)

UR VERHIG A GREGAM KOÉHET ÉN DEUR.

Jan Mari er Hor ha Jann Mari Jiloton é voéz, e oé é chom é Kerhoarn, ur penhér a barréz Gregam. En 18 a huenholon 1872, é oent é hobér bugad é pen ou fark ha kaset ou doé geté ou merhig vihan ; tri blé hi doé. É oent get ou labour a houdé un hantér-ér benak. Én un taul ind oeit ha sellet én dro dehé. Ne huélan ket mui ou hroëdur. Souéhet, er gèh tud e glask a bep tu ha n'hé havant ket. Ind e gemér eun hag e ia betag en auglen. Ha kentéh en tad e lausk un taul kri :

— E ma abarh ! emé can.

É té a huélet é verh é kreiz en deur : ne vouljé ket mui hag en deur e holé rah hé horv pen d'er ben. É kleuet en tad hag er vam é huchal, en dud a ziandro e arriù a bep tu. En tad ankinet e den é verh ag en deur. Ne oé mui arnehi meit

liù er marù. Hé fas hag hé deulegad digor bras e zou èl ré unan mouget. Hé manpreu hag hé horv e zou iein sklas. Hé zad e ia fonnapl d'en ti, e lar de rah en dud petra e zou arriù, hag hum laka de bedein santéz Anna hag er Huerhiéz Vari. Er hroëduriq ne vouljé ket. É oé ér méz ag en deur a houdé ur hard-ér :

— Marù mat é, e laré en dud e oé é patérat étaldi.

Ol d'ur voéh ind e hrata lakat un overen é Santéz-Anna ha kas d'inou er verhig, mar da én dro. Kentéh er hroëdur e daul ur begad deur iein hag un nebed goed ha kent pél é ma kleuet é tennein hé hanal. Hanyal vehé é ta buhé dehi éndro ; kaset é d'en ti ha lakeit dirak en tan. Mes hé manpreu e chom frédet. Er marù e dosta, hag er vam, kollet hé fen dehi get er glahar, e hra en dro ag en ti én ur grial :

— Pariù é ! Pariù é !

Chetu ind rah éndro ar ou deuhlin hag é pedein kriù ha gredusoh eit biskoah en Intron santéz Anna. En tad e hrata hoah ur huéh lakat un overen én hé chapél. Arlerh tèr ér amzér, er verhig e seblant hoah ur huéh donet éndro buhé én hi. Kaset é d'hé gulé ha hi e chom èl morgousket. De ziù ér de vitin hi e zihun hag hum laka de zèbrein ha d'ivet er péh e rér dehi. Ha

nezen é ta dehi ur housked huek betag en dé. Ne oé ket mui hanaù a zroug erbet. En déieu arlerh é té hé zud de Santéz-Anna get ur papér skriuet diar gonz un douséniad testeù ha sinet dré er juj a beah a Gregam, dré en eutru Stéfan, kuré ér barréz, hag er frèred e oé é laret skol. Rah é oent bet eit kement-sé betag Kerhoarn hag ind en doé aterset ol en testeù ha groeit un énklask perhuéh. Er burhud men e lakas en dud de vout souéhet bras, ha konzet e oé bet anehou pél amzér rah dré er vro.

Nag a dud e vé guélet hiniù en dé hoah é vonet é perhinded de Santéz-Anna, mar a unan diarhen, a gorv-roched, ha diskabel, get ur cha pelet pé ur pilet én ou dorn ! En dra-zé e zisko splann en des ataù santéz Anna gelled bras é lein en nean hag é kay kaer, bremen èl guéharal, strèu grèseu ha donézoneu en Eutru Doué ar er ré e ia d'ou goulen geti én hé iliz, é parréz Pluneret.

S. S.

Santéz Anna, pedet aveit omb !

INDULJANSEU E VÉ GOUNIET É SANTÉZ-ANNA

Er berhinderion e hel gouni é Santéz-Anna un induljans plénier (*rekis é kovésat, tostat d'en Daul Santél ha pеdein revé intansioneu hun Tad Santél er Pab*) :

- 1° Ur huéh ér blé, en dé e garant ;
- 2° De houil santéz Anna (26 a hourhelén), pé un dé ag en eihvet ;
- 3° En 30 a huenholon (en dé ma oé bet kouronet santéz Anna), pé un dé ag en eihvet ;
- 4° Er 25 a viz merh ; — en 8 a huenholon ; en 10 hag er 25 ag en Avent ;
- 5° Er hetan dé a viz est (a houdé er gospereu betag kuhhiaul en trenoz) é vé gouniet induljansu bras hanuet *Portionkul*, sel guéh ma hér én iliz ha ma paterér revé intansioneu hun Tad Santél er Pab.
- 6° 12 kuéh ér blé é vé gellet gouni induljansu er 7 autér vras a iliz sant Pier a Rom, én ur bedein revé intansioneu hun Tad Santel er Pab dirak 7 ag en autérieu a Santéz-Anna choéjet dré en eskob a Huéned (7 a viz merh — sul patromaj sant Joeb — sadorn, sul ha lun er Pantekoust — 25 ha 26 a hourhelin, ha d'er sul arlerh gouil Maria kreiz est — 8 a huenholon, sul bras er Rozér ha gouil Maria en Avent).

ARHVREDIAH SANTÉZ ANNA

Er rouannéz a Frans, Anna a Autrich, e venné ma vehé bet sauet ur vrediah é Santéz-Anna. Hi memb e houlennas

get hun Tad Santél er Pab Urbén VIII rein induljansu d'er vrediah-sé. Ér blé 1641, 16 vlé goudé ma oé bet kavet er limaj santél, en eskob a Huéned, Sébastien de Rosmadek, e saùas er vrediah, ha kent pèl en eskobed aral a Vreih hag en arheskob a Dour e gouvias er grechénion ag ou eskobtieu d'hum lakat én hi.

Er blé 1872, hun Tad Santél er Pab Pi IX e hrsas ag er vrediah-sé un arhvrediah. Chetu en induljansu plénier e hel gouni é hement lén e zou er vredér ag en Arhvrediah :

- 1° En dé mann dint resèuet én arvrediah ;
- 2° En éra ou marù ;
- 3° D'er 7 a viz merh, en dé maun dé bet kavet limaj santéz Anna é park er Bosenneu ;
- 4° De houil sant Ixon, patrom Nikolazig ;
- 5° De houil sant Loeiz, roué a Frans, rak ma oé gouil bras é Santéz-Anna guéharal en dé-sé ;
- 6° De houil relégeu sant Uisant-Ferriér, patrom a eskoiti Guéned, er hetan sul a viz guenholon. Larein e hrér en des sant Uisant hum ziskoeit amen, é Santéz-Anna, dirak un nivér bras a dud ;
- 7° De houil sant Mikél, goarnour hun bro a Frans. Gouil bras e oé guéharal é Santéz-Anna en dé-sé ;
- 8° De houil en Nendelek. Un inour bras é eit santéz Anna bout mam goh de Jézus ;
- 9° De houil Konsepcion glan er Huerhiéz gloriis Vari étré digosté santéz Anna, d'en 8 a viz en Avent. Un inour bras é eit santéz Anna bout mam d'ur verh konsèuet hemb péhed ;
- 10° De houil gañnedigèl er Huerhiéz gloriis Vari, d'en 8 a viz guenholon. Inour brasan santéz Anna e zou bout mam d'er Huerhiéz ;

11° De houil sant Joachim, pried santéz Anna, ha patrom en Arhvrediah. — Gouil en Arhvrediah e zigoéh en dé-sé, er sul arlerh gouil Maria kreiz est;

12° Sul er Pantekoust, rak en dé sé é vé un nivér bras a berhinderion é Santéz-Anna ;

13° De houil santéz Anna, en 26 a viz gourhelin. — En dé-sé é ta er muian a berhinderion de Santéz-Anna ;

14° Sul bras er Rozér, rak en dé sé é kloz pardon Santéz-Anna ;

15° Er bearvet sul a bep miz

PETRA E ZOU REKIS EIT HUM LAKAT É ARHVREDIAH
SANTÉZ ANNA.

1° Rekis é lakat en hanù é livr en Arhvrediah ;

2° Laret bamdé, eit er vredér aral, un *Ave Maria* hag er beden : *Santéz Anna, pedet aveit omb.*

EN DREGEI SANTÉL

D'er gér a Rom é ma bet degaset en Dregei santél en doé krapet hur Salvér é Jéruzalem, épad é Basion, a pe oé bet diskoeit d'er bobl, é ti Pilat, dré er honzeu goapusmen : *Chetu en dén.* É Santéz-Anna, é Lourd hag é mar a lèh aral é hes bet groeit un Dregei santél hanval mat doh en hani e gavér é Rom ha gellet e vé gouni é Santéz-Anna en induljanseu e hounier é Rom. Eit kement-sé é ma rekis krapein er pazenneu ar benneu en deuhlin, én ur bedein pé én ur chonjal é Pasion hur Salvér. Gouniet e vé 9 vlé a induljans ar pep pazen. En induljanseu-zé e hel bout gouniet aveit en ineañneu ag er purgatoér.

PEDEN DE SANTÉZ ANNA

O men Doué, reit e hues de santéz Anna en inour de vout pried de sant Joachim ha de vout mam d'er Huerhiéz konséuet hemb péhed. Cheleuet enta pedenneu er Santéz vrás men, a pe houennou aveit omb er sekourieu rekis aveit biuein mat ar en doar, hag aveit monet arlerh devat oh d'er baraouiz.

PEDEN UR VAM AVEIT HÉ BUGALÉ

Santéz Anna, skuir vat er mammeu kristén, me hloestr d'oh ol men bugalé. Gout e hran é ma en Eutru Doué en des ind reit d'ein, hag é mant bet lakeit ér bed, a getan rah, aveit chervij en Eutru Doué : chetu perak é houennan genoh, aveité hag aveidon, er grès de hobér berpet volanté Doué ar en doar.

O mam karet, goarnet mat er vugalé gëh-sé. Nen dé ket inourieu er bed na madeu en doar e houennan aveité : lakeit kentoh én ou halon un donjér bras énep d'er péhed ; pelleit ind a zoh en droug ha doh fallanté er bed. Disket déhé karein Doué, èl ma hues disket hui memb, a vihañnik, er Huerhiéz gloriush Vari.

TAULEN

I. — Kéranna, Nikolazig hag er burhudeu ketan.	3
II. — En tadeu Kapusined ag en Alré. Burhudeu aral souéhusoh	9
III. — Ketan trebilleu Nikolazig. Ean e gav kon- fort get santéz Anna.	12
IV. — Nikolazig goalgaset hoah get person Plu- neret. Er mercheu grateit dré santéz Anna. Trebilleu neùé.	17
V. — Limaj er Santéz e zou dizoleit	20
VI. — Person Pluneret. Un dra souéhus digoéhet é Kéranna.	23
VII. — En eskob a Huéned e hourhemen gobér un énklask a zivout er burhudeu a Géranna.	27
VIII. — En eskob e hourhemen seùel ur chapél. .	31
IX. — Santéz-Anna d'er gouilieu bras	37
X. — Er mirakleu digoéhet é Santéz-Anna. . . .	41
XI. — Perhinded en Anpeleur. Ur chapél neùé e zou saùet é Santéz-Anna.	47
XII. — Tud guelleit pé goarantet get santéz Anna.	53
Induljanseu	58

É TI ER VREDÈR LAFOLYE

É VÉ KAVET

HISTOÉR

EN

INTRON VARIA A LOURD

Priz : uigent blank.
